herpy

DRZEWOŁAZY

## Drzewołaz żółtopaskowy

# *Dendrobates leucomelas*

*Dendrobates leucomelas* to jeden z największych i najśmielszych drzewołazów: 3-5 cm, jaskrawożółty z szerokimi czarnymi pasami, aktywny w dzień i zawsze widoczny w terrarium. Jest odporny, nawołuje głośnymi, ptasimi trylami i to klasyczny pierwszy drzewołaz.

Rodzina: Dendrobatidae  Nazwa angielska: Yellow-banded Poison Frog

### NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

#### ZWIERZĘ

| | |
|---|---|
| Wielkość dorosłego osobnika | **3-5 cm**<br>długość od pyska do kloaki |
| Waga | **3 g** |
| Długość życia | **10-15 lat** |
| Aktywność | **Za dnia** |
| Tryb życia | **Naziemny** |
| Środowisko | **Las deszczowy** |
| Toksyny skórne na wolności | **Słabe** |
| Toksyny skórne w niewoli | **Brak**<br>Zwierzęta z hodowli. Osobniki odłowione na wolności mogą przez długi czas zachować toksyny |
| Trudność | **Początkujący** |

#### HODOWLA

| | |
|---|---|
| Min. terrarium | **45 × 45 × 45 cm**<br>D × S × W dla 2 dorosłych osobników |
| Temperatura w dzień | **22-26 °C** |
| Temperatura w nocy | **19-22 °C** |
| Wilgotność | **80-95%** |
| Woda | **Miska z wodą**<br>głębokość 1-2 cm |
| UVB | **Opcjonalne**<br>Strefa Fergusona 1 |
| Pokarm | **Małe bezkręgowce (skoczogonki, muszki owocowe)** |
| Utrzymanie | **W parach lub w grupach** |

#### ROZMNAŻANIE

| | |
|---|---|
| Rozmnażanie | **Jajorodny** |
| Rozwój | **Kijanki noszone do wody** |
| Miejsce składania jaj | **Na ziemi** |
| Dojrzałość płciowa | **10-24 miesięcy** |
| Liczba jaj w zniesieniu | **2-12** |
| Czas do wyklucia | **10-14 dni** |
| Okres larwalny | **70-90 dni**<br>od wyklucia do metamorfozy |
| Pokarm larw | **Glony i rośliny i gotowa karma** |
| Opieka nad potomstwem | **Pilnuje jaj i nosi kijanki** |

#### OCHRONA I FORMALNOŚCI

| | |
|---|---|
| CITES | **Załącznik II** |
| IUCN | **Najmniejszej troski (LC)** |

## O gatunku

*Dendrobates leucomelas* rozpoznasz po jaskrawej, żółtej do pomarańczowej barwie podstawowej z szerokimi czarnymi pasami i plamami na całym ciele. Pasy różnią się u poszczególnych osobników i między populacjami, od grubych, nieprzerwanych pasów po drobne kropki. U niektórych form pasy z wiekiem rozpadają się na plamy, a inne stają się bardziej czarne. Wyróżnia się kilka form, zwłaszcza standardowe formy wenezuelskie oraz większe, bardziej płochliwe formy z Gujany, i należy trzymać je osobno.

Gatunek należy do największych w rodzaju. Dorosłe osobniki mierzą 3-5 cm od pyska do kloaki, ale rzadko przekraczają 4 cm, i ważą około 3 g. Samica jest zwykle nieco większa i bardziej gruszkowata niż samiec. Palce mają przylgi, dzięki którym żaba może wspinać się po liściach i szkle, choć żyje głównie na ziemi.

Gatunek opisał Steindachner w 1864 roku. Jest aktywny w dzień, ciekawski i śmiały, a samce są terytorialne. Bronią swojego miejsca nawoływania przed innymi samcami, a spory mogą kończyć się zapasami brzuch w brzuch, którym towarzyszy brzęczący dźwięk.

Toksyny skórne: trucizna pochodzi z pożywienia. W naturze żaba pobiera alkaloidy z mrówek, roztoczy i innych drobnych stawonogów i gromadzi je w skórze. Osobniki hodowlane karmione muszkami owocowymi i skoczogonkami nie są toksyczne, natomiast osobniki odłowione z natury mogą zachować truciznę przez długi czas. Nie bierz żab do ręki, myj ręce po pracy w terrarium i nie dotykaj potem oczu ani ust.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

## Występowanie i środowisko

*Dendrobates leucomelas* występuje w północnej części Ameryki Południowej: w Wenezueli, Gujanie, na najdalszej północy Brazylii i na skrajnym wschodzie Kolumbii. Odpowiada to zachodniej i środkowej części Tarczy Gujańskiej. Większość stwierdzeń pochodzi z Wenezueli. Gatunek jest pospolity na swoim obszarze, a jego populacja nie jest uważana za zagrożoną.

> **Naturalny zasięg:** Wenezuela, Gujana, Brazylia i Kolumbia.

### ŚRODOWISKO

*Dendrobates leucomelas* żyje w ciepłym, wilgotnym lesie tropikalnym, często w pobliżu wody, oraz w wyspach leśnych, które przez część roku są suche. Występuje od poziomu morza do ok. 800 m n.p.m. Żaby poruszają się po dnie lasu w ściółce, po kamieniach, korzeniach i powalonych pniach oraz nisko w roślinności.

W naturze temperatura wynosi zwykle 26-30 °C, zależnie od wysokości i pory dnia. Na tym obszarze panuje pora sucha trwająca 4-5 miesięcy, podczas której żaby gromadzą się w wilgotnych miejscach pod kamieniami i powalonymi pniami i przerywają rozród. Gatunek jest prawdopodobnie jedynym drzewołazem zapadającym w spoczynek w porze suchej. Okres rozrodu przypada na porę deszczową, w lutym i marcu.

## Hodowla

### TERRARIUM

Para *Dendrobates leucomelas* potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 45 × 45 × 45 cm. Trio lub większa grupa wymaga więcej miejsca, np. 60 × 45 × 45 cm, i większej liczby kryjówek niż zwierząt. Najlepiej wybierz terrarium szersze niż wysokie, bo żaby wspinają się, ale najczęściej korzystają z dna.

Na samym dole ułóż warstwę drenażową z keramzytu, oddziel ją włókniną i przykryj wilgotnym podłożem z torfu, kory i mchu z grubą warstwą liści na wierzchu. Liście utrzymują wilgoć i są pokarmem dla skoczogonków i równonogów, które dbają o zdrowe podłoże. Użyj korka, gałęzi i żywych roślin, aby żaby miały kryjówki i mogły się wspinać, a każdemu samcowi zapewnij miejsce nawoływania i kryjówkę z gładkim dnem, np. łupinę kokosa nad szalką Petriego.

Terrarium powinno być w większości szklane, ze szczelną pokrywą. Pokrywa w 70-90 % ze szkła i w 10-30 % z siatki pozwala na wymianę powietrza bez wysuszania.

Czytaj więcej: Budowa terrarium i podłoże bioaktywne

### TEMPERATURA

Temperaturę w dzień utrzymuj na poziomie 22-26 °C z niewielkim spadkiem w nocy do 19-22 °C. Choć w naturze gatunek doświadcza 26-30 °C, w terrarium źle znosi upał, a przegrzanie to jeden z najczęstszych błędów.

Lampa grzewcza nie jest potrzebna. Temperatura pokojowa zwykle wystarcza, ale latem uważaj na słońce wpadające przez okno i ciepło z lamp. Gatunek nie ma spoczynku zimowego, ale korzysta z okresu rzadszego zraszania, który naśladuje porę suchą (zob. kojarzenie).

### WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

Wilgotność powietrza powinna wynosić 80-95 %. Zraszaj raz lub dwa razy dziennie wodą z odwróconej osmozy lub odchlorowaną wodą z kranu, tak aby liście i rośliny były mokre, i pozwól powierzchni lekko przeschnąć między zraszaniami. Zraszacz automatyczny z timerem to duża pomoc, zwłaszcza latem.

Higrometr zawieś na wysokości, na której przebywają żaby, a nie na samej górze. Jeśli jest zbyt mokro bez wymiany powietrza, podłoże może zacząć pleśnieć i gnić.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

#### WODA I JAKOŚĆ WODY

Wystarczy płaska miska z 1-2 cm wody. Żaby słabo pływają i mogą utonąć w głębokiej wodzie, więc miska musi mieć niski brzeg albo kamień, po którym da się wyjść.

Używaj wody z odwróconej osmozy lub odchlorowanej wody z kranu bez dodatków. Płazy wchłaniają wodę i substancje przez skórę, więc mydło i środki czystości nie mogą znaleźć się w pobliżu terrarium. Wymieniaj wodę codziennie lub co drugi dzień i regularnie szoruj miskę w ciepłej wodzie bez mydła.

#### OŚWIETLENIE I UVB

Żaby i rośliny potrzebują 12 godzin światła dziennie. Użyj lampy LED o pełnym spektrum, która nie wydziela dużo ciepła, i umieść ją nad pokrywą.

Nie udokumentowano zapotrzebowania tego gatunku na UVB, więc UVB jest opcjonalne. Doświadczeni hodowcy mogą stosować słabe źródło UVB. Jeśli to robisz, trzymaj się strefy Fergusona 1 i zapewnij cień, aby żaby zawsze mogły schronić się przed światłem.

Czytaj więcej: Światło i UVB

#### ŻYWIENIE

W naturze *D. leucomelas* zjada mrówki, termity, małe chrząszcze oraz inne drobne owady i pająki. W terrarium podstawą diety są muszki owocowe: *Drosophila melanogaster* dla młodych i małych osobników oraz *D. hydei* dla dorosłych, uzupełnione skoczogonkami i małymi równonogami. Karm codziennie; dorosła żaba może zjeść 50-75 muszek dziennie, a młoda 20-30.

Oprószaj wszystkie muszki preparatem wapniowo-witaminowym dla płazów, a dodatkowo podawaj witaminę A 1-4 razy w miesiącu, zależnie od wieku i rozrodu. Załóż hodowle muszek i skoczogonków, zanim żaby się wprowadzą. Nigdy nie używaj owadów z ogrodu ani z pola, które mogą być opryskane.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

#### ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

*Dendrobates leucomelas* jest aktywny w dzień i śmiały, zwłaszcza formy wenezuelskie, które prawie zawsze są na widoku. Formy z Gujany są bardziej płochliwe. Samce nawołują głośnymi, ptasimi trylami, które trwają 10-15 sekund i są najintensywniejsze godzinę do dwóch po wschodzie słońca i przed zachodem, a podczas deszczu nawołują zawzięcie.

Gatunek dobrze sprawdza się w parach i grupach, ale samice mogą zjadać sobie nawzajem jaja, więc jeśli chcesz mieć młode, w terrarium powinna być tylko jedna samica. Dwa samce mogą walczyć o miejsca nawoływania, a grupa wymaga przestrzeni i wielu kryjówek.

Żab nie należy brać do ręki. Skóra jest cienka i wrażliwa. Jeśli musisz przenieść żabę, zwab ją do małego kubeczka z pokrywką, przenieś ją i pozwól jej samej wyjść.

## Rozmnażanie

#### DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samiec jest smuklejszy i nieco krótszy od samicy i nawołuje z wysoko położonych miejsc w terrarium. Samica jest większa i gruszkowata, zwłaszcza gdy nosi jaja. Pewne określenie płci przed ukończeniem 2-3 lat bywa trudne, więc nawoływanie jest najlepszą cechą rozpoznawczą.

Samce mogą zacząć nawoływać w wieku 6-8 miesięcy, a samice dojrzewają w wieku 10-14 miesięcy, ale obie płcie najlepiej przeznaczać do rozrodu dopiero w wieku około dwóch lat. Daj im czas: im starsza samica przy pierwszym zniesieniu, tym lepszą będzie samicą rozpłodową. Kup 4-5 młodych, a niemal zawsze trafi się wśród nich para.

### GODY I KOPULACJA

Gatunek łatwo rozmnożyć, ale nigdy nie jest tak płodny jak wiele innych drzewołazów. Wynika to z trwającej 4-5 miesięcy pory suchej w naturze, w której rozród ustaje, a nawet osobniki hodowane od wielu pokoleń wciąż trzymają się tego rytmu.

Samiec nawołuje, a samica podąża za nim do jego miejsca nawoływania i gładzi go po grzbiecie i pysku. Czasem krążą wokół siebie i przytupują stopami. Jeśli para się nie rozmnaża, naśladuj porę suchą: przez kilka tygodni ogranicz zraszanie i karmienie, a potem stopniowo wróć do normalnego poziomu.

### JAJA I KIJANKI

Samica składa jaja na gładkim liściu lub szalce Petriego pod łupiną kokosa. Zniesienie liczy 2-12 jaj; formy wenezuelskie składają zwykle 3-6 jaj co dwa tygodnie w sezonie rozrodczym, natomiast większe formy z Gujany składają większe zniesienia, ale rzadziej. Jaja są zapładniane poza ciałem, a samiec ich pilnuje i utrzymuje je w wilgoci.

Jeśli jaja zostaną w terrarium, wykluwają się po 10-14 dniach, a jedno z rodziców, najczęściej samiec, przenosi kijanki do wody. Jeśli chcesz mieć więcej młodych, wyjmij jaja i dodaj tyle wody z liśćmi migdałecznika (woda z odwróconej osmozy z liściem migdałecznika indyjskiego), żeby dotykała jaj, ale ich nie zakrywała.

Kijanki są kanibalami i trzyma się je pojedynczo w kubeczkach o pojemności ok. 1 litra z ok. ¾ litra wody z liśćmi migdałecznika i kawałkiem liścia do skubania. Karm małym granulkiem gotowego pokarmu dla kijanek 1-2 razy w tygodniu i raz w tygodniu wymieniaj połowę wody. Samica nie karmi kijanek jajami.

Czytaj więcej: Odchów kijanek

### METAMORFOZA

Jaja wykluwają się po 10-14 dniach, a metamorfoza kończy się po 70-90 dniach. W 24 °C kijanki wypuszczają tylne nogi po ok. sześciu tygodniach, przednie po ok. dziewięciu tygodniach, a z wody wychodzą po ok. dziesięciu tygodniach.

Gdy wszystkie cztery nogi są już widoczne, usuwa się większość wody, a kubeczek przechyla się pod kątem ok. 45°, aby młoda żabka miała łagodny stok na ląd. Przez pierwsze dni żywi się ogonem i nie trzeba jej karmić, dopóki ogon nie zostanie wchłonięty.

### ODCHÓW MŁODYCH

Gdy ogon zniknie, młodą żabkę przenosi się do prostego pojemnika odchowowego z wilgotnymi liśćmi, mchem i kryjówkami i karmi jak dorosłą, tylko najmniejszymi owadami karmowymi: skoczogonkami i *Drosophila melanogaster*, oprószonymi wapniem i witaminami.

Młode muszą dorastać przez 8-10 tygodni, zanim przeniosą się do nowego domu. Trzymaj razem osobniki tej samej wielkości i przenoś je do większych terrariów w miarę wzrostu. Jeśli wzrost się zatrzymuje, zwykle przyczyną jest za mało pokarmu lub suplementów.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

## Zdrowie i częste błędy

Nie opisano chorób specyficznych dla tego gatunku, ale typowe pułapki dotyczące drzewołazów odnoszą się także do niego:

- Przegrzanie: żaba siedzi ospale i szuka wody. Utrzymuj temperaturę w terrarium poniżej ok. 27 °C i odsuń je od słońca.
- Niedobór wapnia i witamin: słabe nogi i problemy ze szczęką. Oprószaj wszystkie owady karmowe.
- Pasożyty jelitowe: utrata masy mimo dobrego apetytu. Zleć badanie kału u weterynarza.
- Grzybicze i bakteryjne zakażenia skóry, zwłaszcza w brudnym terrarium ze zbyt słabą wymianą powietrza.
- Utonięcie: głęboka woda jest niebezpieczna dla słabego pływaka.

Zgłoś się do weterynarza znającego się na płazach, jeśli żaba przestanie jeść, wyraźnie traci na wadze lub ma rany na skórze. Nowo zakupione zwierzęta trzymaj na kwarantannie, zanim połączysz je z innymi.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

## Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.

Pełny poradnik z mapą i aktualizacjami: herpy.org/pl/drzolazy/dendrobates-leucomelas